

Invorderingsbeschikking. Invorderingsverzoek. Weigering door bestuursorgaan om verbeurde dwangsom in te vorderen. Overtreding is alsnog beëindigd voo...

Rb. Den Haag 03-04-2013, ECLI:NL:RBDHA:2013:BZ9264, m.nt. T. Sanders

Essentie

Invorderingsbeschikking. Invorderingsverzoek. Weigering door bestuursorgaan om verbeurde dwangsom in te vorderen. Overtreding is alsnog beëindigd voordat het invorderingsverzoek is ingediend door de derdebelanghebbende. De derdebelanghebbende heeft daarom geen (proces)belang bij een beroep tegen de weigering om in te vorderen.

Samenvatting

Verweerder weigert om een verbeurde dwangsom in te vorderen na daartoe te zijn verzocht door een derdebelanghebbende op grond van art. 5:37 lid 2 Awb. De rechtbank oordeelt dat in de situatie dat de overtreding is beëindigd na het einde van de begunstigingstermijn maar voor het verzoek om de verbeurde dwangsom in te vorderen, derden geen belang bij invordering hebben. Het belang van een adequate handhaving en het uitgangspunt dat verbeurde dwangsommen ingevorderd dienen te worden geldt namelijk in de verhouding tussen handhavend bestuursorgaan en overtreder. De aanspraak op handhaving van de derdebelanghebbende die nadeel ondervindt van de overtreding is hiervan een afgeleide. In de rechtsverhouding tussen degene die verzoekt om handhaving en het bestuursorgaan geldt dat de verzoeker om handhaving een rechtsmiddel moet hebben om ongedaanmaking van de overtreding te waarborgen. Daartoe heeft de wetgever art. 5:37 lid 2 Awb opgesteld. Het door de wetgever met art. 5:37 lid 2 Awb beoogde doel is in dit geval echter al bereikt nu de overtreding is beëindigd, waardoor de derde geen belang meer heeft.

Partij(en)

Uitspraak van de enkelvoudige kamer van 3 april 2013 in de zaak tussen [eiser], te [plaats], en het college van burgemeester en wethouders van Rijnwoude, verweerder

Uitspraak

Procesverloop

1.1

Op 14 december 2012 heeft eiser beroep ingesteld tegen het besluit van verweerder van 2 november 2012.

1.2

Verweerder heeft een verweerschrift ingediend.

1.3

De zaak is op 22 maart 2013 ter zitting behandeld. Eiser is in persoon verschenen, vergezeld door [A], en bijgestaan door zijn gemachtigde. Verweerder heeft zich laten vertegenwoordigen door zijn gemachtigde voornoemd.

1.4

Derde-belanghebbende [B] heeft niet gereageerd op de uitnodiging van de rechtbank om als partij aan de beroepsprocedure deel te nemen.

Overwegingen

2.

De rechtbank gaat uit van de volgende feiten.

2.1

Eiser heeft een woning en een aannemingsbedrijf aan de [a-straat 1] te [plaats]. Direct achter het terrein van eiser, aan de [a-straat 2], ligt het terrein waarop [B] een drainagebedrijf exploiteert. Op het terrein van [B] bevindt zich een loods. De loods is gelegen op een bouwvlak met de planologische bestemming 'bedrijfsdoeleinden - agrarisch loonbedrijf'. De rest van het terrein heeft als bestemming 'agrarische doeleinden – grondgebonden veehouderij'.

2.2

[B] gebruikt het terrein onder andere voor de opslag van polystyreenkorrels. Sinds 2007 heeft hij deze korrels opgeslagen in een bouwwerk van steigerpijpen en worteldoek. In december 2011 is een deel van dit bouwwerk na een storm omgewaaid en door de brandweer gedeeltelijk ontmanteld. Verweerder duidt dit bouwwerk aan als 'terrein- of perceelafscheiding'.

2.3

In september 2009 heeft eiser verweerder verzocht om handhavend op te treden tegen de constructie en de opslag van polystyreenkorrels. In juli 2010 heeft eiser een tweede (gelijkluidend) handhavingsverzoek ingediend, en in december 2011 een derde handhavingsverzoek. Op 16 april 2012 is dit laatste verzoek om handhaving – onder ingebrekestelling van verweerder – namens eiser herhaald.

2.4

Na afwijzing van dit laatste verzoek bij primair besluit van 1 mei 2012, heeft verweerder bij besluit van 2 november 2012 het bezwaar van eiser gedeeltelijk gegrond en gedeeltelijk ongegrond verklaard. Het bezwaar van eiser is voor zover het zich richtte tegen de weigering handhavend op te treden tegen de hiervoor omschreven constructie gegrond verklaard, en ongegrond verklaard voor zover het bezwaar zich richtte tegen de weigering handhavend op te treden tegen de opslag van de polystyreenkorrels.

2.5

Bij besluit van diezelfde datum – 2 november 2012 – heeft verweerder aan [B] een last onder dwangsom opgelegd, die inhoudt dat [B] vóór 1 december 2012 het bouwwerk ('terrein- of perceelafscheiding') ofwel verlaagt naar een hoogte van maximaal 2 meter, ofwel geheel verwijderd en verwijderd houdt (last onder dwangsom #1). In de last is overwogen dat het bouwwerk een overtreding is van artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder a en c, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). In de last is bepaald dat indien [B] geen gevolg geeft aan de last, hij een eenmalige dwangsom van € 2.500,-- verbeurt.

2.6

Op 26 november 2012 heeft een toezichthouder van verweerder een controle uitgevoerd op het terrein van [B]. In het inspectierapport van die datum is gerelateerd dat '[B] de erfafscheiding heeft verwijderd' en dat 'de zakken met polystyreenkorrels nu [liggen] opgeslagen op een oplegger met huifconstructie.' Na een melding van eiser aan verweerder dat het bouwwerk niet geheel was verwijderd, heeft op 5 december 2012 een nieuwe inspectie plaatsgevonden. In het rapport van die inspectie is vermeld dat de gehele erfafscheiding is verwijderd. Sinds begin 2013 zijn op het dak van de loods (gebundelde) rollen drainagemateriaal opgeslagen.

2.7

Aangezien pas na ommekomst van de begunstigingstermijn (volledig) aan de last onder dwangsom #1 is voldaan is de in de last opgenomen dwangsom van rechtswege verbeurd. Bij besluit van 7 januari 2013 heeft verweerder afwijzend beslist op het verzoek van eiser d.d. 12 december 2012 om de verbeurde dwangsom in te vorderen (het invorderingsbesluit).

2.8

Bij besluit van 16 januari 2013 heeft verweerder aan [B] een last onder dwangsom opgelegd, die inhoudt dat [B] vóór 1 maart 2013 de opslag van polystyreenkorrels op het onverharde gedeelte van zijn terrein, voor zover op dat terrein de bestemming 'agrarische doeleinden - grondgebonden veehouderij' rust, beëindigt en beëindigd houdt, en de voor de opslag gebruikte oplegger met huifconstructie verwijdert en verwijderd houdt (last onder dwangsom #2). De last is gegrond op de overweging dat de opslag strijdig is met artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onder a en c, van de Wabo. In de last is bepaald dat indien [B] geen gevolg geeft aan de last, een eenmalige dwangsom van € 5.600,-- wordt verbeurd.

2.9

Op 21 januari 2013 heeft [B] bij verweerder een aanvraag ingediend voor het verlenen van een omgevingsvergunning voor

het plaatsen van een opslagruimte op het terrein van [B].

2.10

Bij besluit van 20 februari 2013 heeft verweerder de besloten de termijn waarbinnen [B] aan de last onder dwangsom #2 dient te voldoen te wijzigen en deze te verlengen tot zes weken na het onherroepelijk worden van de beslissing op de hiervoor genoemde aanvraag van [B] (het verlengingsbesluit).

3.1

Het beroep van eiser richt zich – op de voet van artikel 5:39, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) – tegen de beslissing op het verzoek om een beschikking omtrent invordering. Het beroep richt zich voorts – na instemming van verweerder met een verzoek van eiser als bedoeld in artikel 7:1a, eerste lid, van de Awb – tegen de last onder dwangsom #2 alsmede – krachtens artikel 6:19, eerste lid, van de Awb – tegen het verlengingsbesluit.

3.2

Eiser heeft ter zitting de gronden van beroep laten vallen voor zover die zagen op het besluit van 2 november 2012 tot gedeeltelijke gegrond en ongegrond verklaring van het bezwaar. Die beroepsgronden blijven dan ook onbesproken.

4.

De rechtbank komt tot de volgende beoordeling.

4.1

Voor zover het beroep gericht is tegen de beslissing op het verzoek om een beschikking omtrent invordering overweegt de rechtbank als volgt.

4.2

Ingevolge artikel 5:37, tweede lid, van de Awb kan een belanghebbende het bestuursorgaan om een beschikking omtrent de invordering van een dwangsom verzoeken. Blijkens de memorie van toelichting bij de Aanvulling van de Algemene wet bestuursrecht (Vierde tranche Algemene wet bestuursrecht) is met deze bepaling beoogd de burger een effectief middel te geven om het bestuur zo nodig tot daadwerkelijk optreden te bewegen: 'aan louter papieren sancties heeft de benadeelde immers niets', aldus de wetgever. Dat betekent niet dat het bestuur nooit van effectuering van een sanctie kan afzien. Een daartoe strekkend besluit dient dan wel door de rechter te kunnen worden getoetst. Om die reden dient, volgens de wetgever, een derde die om handhaving heeft gevraagd ook bij geschillen omtrent de effectuering van herstelsancties toegang tot de rechter te hebben. De derde belanghebbende die om handhaving heeft verzocht, zal immers als regel ook belang hebben bij de beslissing omtrent de effectuering van de herstelsanctie, tenzij dit belang door wijziging van de feitelijke situatie is weggevallen ([Kamerstukken II 2003/04, 29 702, nr. 3](#), p. 103).

4.3

Volgens jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) dient bij een besluit omtrent invordering van een verbeurde dwangsom aan het belang van invordering een zwaarwegend gewicht te worden toegekend. Een andere opvatting zou afdoen aan het gezag dat behoort uit te gaan van een besluit tot oplegging van de een last onder dwangsom. Onder verwijzing naar de wetsgeschiedenis ([Kamerstukken II 2003/04, 29 702, nr. 3](#), p. 115) heeft de ABRvS overwogen dat een adequate handhaving vergt dat opgelegde sancties ook worden geëffectueerd en dus dat verbeurde dwangsommen worden ingevorderd. Slechts in bijzondere omstandigheden kan geheel of gedeeltelijk van invordering worden afgezien. Het voldoen aan de last na de begunstigingstermijn is op zichzelf geen omstandigheid als gevolg waarvan van invordering kan worden afgezien (ABRvS 19 september 2012, *LJN BX7685*), net zomin als de omstandigheid dat gedeeltelijk aan de last is voldaan reden is om het invorderingsbedrag te matigen (ABRvS, 20 maart 2013, *LJN BZ4924*).

4.4

Vaststaat dat de in de last onder dwangsom #1 genoemde overtreding inmiddels ongedaan is gemaakt, zij het na ommekomst van de begunstigingstermijn, maar voordat het verzoek om een beschikking omtrent de invordering van de dwangsom werd gedaan. De vraag waar de rechtbank zich voor gesteld ziet, is of in deze situatie het belang van eiser bij een beschikking omtrent het invorderen van de verbeurde dwangsom, dan wel het procesbelang bij een beoordeling van die beschikking, is komen te vervallen. Nu het bouwwerk in kwestie is verwijderd, is immers het met de last onder dwangsom beoogde doel bereikt en de door de overtreding veroorzaakte hinder weggenomen.

4.5

Eiser heeft zich op het standpunt gesteld dat door het besluit van verweerder de verbeurde dwangsom niet in te vorderen,

de prikkel die van de last dient uit te gaan teniet wordt gedaan. Dit raakt ook het belang van eiser: als verweerder niet effectief handhaaft, zal [B] in de toekomst – ten detrimente van eiser – de regels blijven negeren.

4.6

De rechtbank overweegt dat het belang van een adequate handhaving en het uitgangspunt dat verbeurde dwangsommen worden ingevorderd vooraleerst geldt in de rechtsverhouding tussen handhavend bestuursorgaan en overtreder. De hiervoor aangehaalde rechtspraak van de ABRvS ziet ook op die rechtsverhouding. De aanspraak op handhaving van de derde-belanghebbende die nadeel ondervindt van de overtreding is hiervan een afgeleide. In de rechtsverhouding tussen degene die verzoekt om handhaving en het bestuursorgaan geldt dat de verzoeker om handhaving een rechtsmiddel moet hebben om ongedaanmaking van de overtreding te waarborgen. Daartoe dient artikel 5:37, tweede lid, van de Awb. Het daarmee beoogde doel, beëindigen van de overtreding, is in dit geval al bereikt. De overtreding is ongedaan gemaakt en in die zin is de last onder dwangsom uitgewerkt, aangezien de dwangsom is vastgesteld op een bedrag ineens, niet per overtreding of tijdseenheid.

4.7

Gelet op het vorenstaande is de rechtbank van oordeel dat het beroep van eiser, voor zover gericht tegen het invorderingsbesluit, vanwege het ontbreken van procesbelang niet-ontvankelijk is.

4.8

Dat procesbelang kan herleven indien [B] het in de last omschreven bouwwerk opnieuw zou oprichten. In de – nog steeds geldige – last onder dwangsom #1 is immers opgenomen dat [B] het bouwwerk verwijderd moet houden. Doet hij dat niet, dan heeft eiser er belang bij dat verweerder de herstelsanctie effectueert en de verbeurde dwangsom invordert.

4.9

Voor zover het beroep zich richt tegen de last onder dwangsom #2 en het verlengingsbesluit overweegt de rechtbank als volgt.

4.10

Eiser heeft zich op het standpunt gesteld dat verweerder het handhavingsverzoek van eiser te beperkt heeft uitgelegd en dat de last onder dwangsom #2 ten onrechte is beperkt tot de illegale opslag van die korrels op het onverharde gedeelte van het terrein van [B]. Eiser heeft aangevoerd – onder verwijzing naar de namens hem gegeven toelichting tijdens de hoorzitting in bezwaar – dat hij verweerder heeft verzocht handhavend op te treden tegen alle illegale opslag op het terrein van [B], waaronder ook de rollen drainagemateriaal op het dak van de loods.

4.11

Eiser heeft voorts aangevoerd dat de termijn gesteld in het verlengingsbesluit te lang is. De uitkomst en duur van de besluitvorming en de eventuele beroepsprocedure maakt de duur van de begunstigingstermijn onbepaald, hetgeen in strijd is met het uitgangspunt dat een begunstigingstermijn niet langer mag zijn dan nodig om de overtreding te beëindigen. Het verlengingsbesluit is volgens eiser ook strijdig met het rechtszekerheidsbeginsel en het evenredigheidsbeginsel.

4.12

Verweerder heeft ter zitting erkend dat het verzoek tot handhaving te formeel is geïnterpreteerd, en tezeer geconcentreerd op de opslag van de polystyreenkorrels en het bouwwerk dat als opslag ervoor werd gebruikt.

4.13

Ten aanzien van de (gewijzigde) begunstigingstermijn van de last onder dwangsom #2 heeft verweerder de rechtbank verzocht – mocht het beroep gegrond worden verklaard – een nieuwe begunstigingstermijn te bepalen.

4.14

De rechtbank is van oordeel dat eiser terecht heeft aangevoerd dat de inhoud van de last onder dwangsom #2 te beperkt is. Zoals verweerder heeft erkend beperkt de onrechtmatige opslag van materialen op het terrein van [B] zich niet tot polystyreenkorrels op het gedeelte dat bestemd is als 'agrarische doeleinden – grondgebonden veehouderij'. Zo is ter zitting naar voren gekomen dat ook de opslag van de rollen drainagemateriaal op het dak van de loods van [B] naar strijdig met het bepaalde in artikel 7.3.2, onder d, van de Bouwverordening Rijnwoude is. In het licht van het verzoek van eiser om handhaving – tijdens de hoorzitting is namens eiser gesteld dat 'de opslag een hoop rotzooi' betreft – en gelet op de beginselplicht tot handhaving die op verweerder rust, heeft verweerder de last onder dwangsom niet kunnen beperken tot de in de last omschreven overtreding.

4.15

Verder acht de rechtbank de termijn genoemd in het verlengingsbesluit onredelijk lang. De begunstigingstermijn dient door het bestuursorgaan zo kort mogelijk te worden gesteld, en mag volgens vaste rechtspraak niet wezenlijk langer worden gesteld dan noodzakelijk om de overtreding te kunnen opheffen. In ieder geval bestaat er geen aanleiding voor het oordeel dat de begunstigingstermijn moet worden gekoppeld aan de termijn die nodig is om de overtreding die aan de dwangsombeschikking ten grondslag ligt te legaliseren (ABRvS 30 juli 2008, *LJN* BD8903).

4.16

De rechtbank acht het beroep van eiser in zoverre dan ook gegrond.

5.1

De rechtbank ziet – mede gelet op de daartoe strekkende verzoeken van partijen – aanleiding om wat betreft de begunstigingstermijn van de last onder dwangsom #2 met toepassing van artikel 8:72, vierde lid, van de Awb – zoals dat luidde vóór 1 januari 2013 – zelf in de zaak te voorzien. Hiertoe vernietigt de rechtbank het besluit van 20 februari 2013 en de last onder dwangsom #2 voor wat betreft de (oorspronkelijke) begunstigingstermijn. In de plaats daarvan bepaalt de rechtbank dat de nieuwe begunstigingstermijn van de last onder dwangsom #2 eindigt op 8 mei 2013.

5.2

De rechtbank laat de last onder dwangsom #2 in stand voor zover het betreft de daarin omschreven herstelmaatregelen die [B] dient te nemen ten aanzien van de opslag van de polystyreenkorrels. Daarnaast ziet de rechtbank aanleiding om verweerder – in aanvulling op de last onder dwangsom #2 – op te dragen de volgende handelingen te verrichten.

5.2.1

Verweerder dient [B] vóór 17 april 2013 een vooraanschrijving te doen strekkende tot het verwijderen en verwijderd houden van de in strijd met artikel 7.3.2, onder d, van de Bouwverordening Rijnwoude opgeslagen rollen drainagemateriaal op het dak van de loods op zijn terrein.

Verweerder dient daarbij het voornemen kenbaar te maken een last onder dwangsom met dezelfde inhoud op te leggen, indien [B] niet vóór 7 mei 2013 aan het in de vooraanschrijving vervatte verzoek gevolg heeft gegeven.

5.2.2

Verweerder dient [B] – op de voet van artikel 4:8, eerste lid, van de Awb – in de gelegenheid te stellen zijn zienswijze op het voornemen naar voren te brengen. Verweerder dient de termijn waarbinnen [B] zijn zienswijze kenbaar kan maken te stellen op ten hoogste twee weken na verzending van de vooraanschrijving.

5.2.3

Indien [B] geen zienswijze naar voren heeft gebracht, dan wel indien de zienswijze geen bijzondere omstandigheden omvat op grond waarvan van handhaving moet worden afgezien, en de opslag van de rollen drainagemateriaal op het dak van de loods op zijn terrein voortduurt, dient verweerder op 8 mei 2013 [B] de onder 5.2.1 beschreven voorgenomen last onder dwangsom op te leggen. De begunstigingstermijn van die last onder dwangsom dient ten hoogste één week te beslaan. De dwangsom van de last bedraagt ten minste € 2.500,-- voor elke week dat de overtreding voortduurt.

5.2.4

Ondertussen dient verweerder te onderzoeken of het gebruik door [B] van zijn terrein, en met name de opslag van materiaal op het terrein, voor het overige in strijd is met de vigerende regelgeving. Dat onderzoek dient vóór 17 april 2013 afgerond te zijn. Indien uit het onderzoek of anderszins blijkt van strijdig gebruik dan dient verweerder – overeenkomstig de daartoe strekkende beginselplicht – binnen vier weken tot handhaving over te gaan.

5.3

Gelet op de lange voorgeschiedenis van het onderhavige beroep acht de rechtbank het geraden om op grond van artikel 8:72, zevende lid, van de Awb verweerder een dwangsom van € 500,-- op te leggen voor elke week dat het niet voldoet aan de hiervoor onder 5.2.1 tot en met 5.2.4 geformuleerde opdracht, tot een maximum van € 5.000,--, te verbeuren aan eiser.

5.4

Ten slotte acht de rechtbank termen aanwezig om verweerder te veroordelen in de kosten van het geding. Met toepassing van het Besluit proceskosten bepaalt de rechtbank het gewicht van de zaak op 1 (gemiddeld) en kent de rechtbank in totaal 3 punten toe voor de door een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand bestaande uit het indienen van een

Beslissing

De rechtbank:

- verklaart het beroep voor zover gericht tegen het invorderingsbesluit niet-ontvankelijk;
- verklaart het beroep ook voor het overige gegrond;
- vernietigt het verlengingsbesluit van 20 februari 2013;
- bepaalt dat de begunstigingstermijn van de last onder dwangsom #2 eindigt op 8 mei 2013, en bepaalt dat deze uitspraak in de plaats treedt van het vernietigde besluit;
- draagt verweerder op te handelen zoals omschreven in rechtsoverwegingen 5.2.1 tot en met 5.2.4, binnen de in die rechtsoverwegingen beschreven termijnen;
- bepaalt dat verweerder € 500,-- verbeurt aan eiser, voor elke week dat het niet aan voldoet aan de opdracht van de rechtbank, tot een maximum van € 5.000,--;
- draagt verweerder op het betaalde griffierecht van € 156,-- aan eiser te vergoeden;
- veroordeelt verweerder in de proceskosten tot een bedrag van € 1.416,-- te betalen aan eiser.

Noot

Auteur: T. Sanders^[1]

Naschrift

1.

De kaders van het invorderingsverzoek op grond van art. 5:37 lid 2 Awb worden steeds duidelijker. In deze uitspraak bepaalt de Rechtbank Den Haag dat een derdebelanghebbende geen procesbelang heeft bij een besluit om niet over te gaan tot invordering van verbeurde dwangsommen indien de overtreding waarop de dwangsommen zien, is beëindigd. Een interessante uitspraak voor de (gemeentelijke) handhavingspraktijk.

2.

Wat is er aan de hand? Navraag bij beide partijen heeft geleerd dat de casuïstiek vrij ingewikkeld is. Korthedshalve zal ik daarom slechts het voor het oordeel ten aanzien van het procesbelang relevante deel van de casuïstiek toelichten. Een bedrijf gebruikt een stuk perceel met de bestemming agrarisch voor de opslag van goederen. De buurman, eiser, wenst deze opslag verwijderd te zien en verzoekt verweerder daarom handhavend op te treden. Verweerder (het college van B&W van Rijnswoud) legt een last onder dwangsom op ('dwangsom #1'). Het bedrijf voldoet pas na het verstrijken van de begunstigingstermijn geheel aan de last en verbeurt hierdoor de dwangsom. De buurman dient vervolgens een invorderingsverzoek in. Verweerder weigert echter de dwangsom in te vorderen. Weliswaar was niet tijdig aan de last voldaan, aldus verweerder, maar het bedrijf had al wel deels aan de last voldaan en had ook voordat het invorderingsverzoek werd ingediend de gehele overtreding beëindigd. Het niet-tijdig voldoen aan de last hield verband met enige onduidelijkheid aan de zijde van het bedrijf over de inhoud van de last. Eenmaal erop geattendeerd dat nog een deel van de opslag verwijderd had moeten worden, heeft het bedrijf alsnog voldaan aan de last. Verweerder acht onder die omstandigheden invordering van de dwangsom niet opportuun. Tegen deze weigering gaat de buurman in bezwaar en beroep. De buurman voert in beroep aan dat door niet in te vorderen de prikkel die van de dwangsom dient uit te gaan teniet wordt gedaan. De buurman vreest dat het gevolg hiervan is dat het bedrijf de regels zal blijven negeren. De rechtbank oordeelt echter dat de buurman geen procesbelang heeft bij de invordering van de verbeurde dwangsom nu de overtreding ongedaan is gemaakt door het bedrijf. Het beroep is daarom, voor wat betreft het deel dat gericht is op de invorderingsbeschikking, naar het oordeel van de rechter niet-ontvankelijk. Er is geen hoger beroep ingesteld tegen deze uitspraak.

3.

Waarom is dit oordeel van de rechtbank interessant? De wetgever heeft met art. 5:37 lid 2 Awb beoogd om derdebelanghebbenden een middel te geven om de invordering van een verbeurde dwangsom daadwerkelijk af te dwingen (*Kamerstukken II 2003/04, 29 702, nr. 3*, p. 116). Wordt een opgelegde sanctie niet daadwerkelijk geëffectueerd bij niet-uitvoering van de last, dan is er, volgens de wetgever, geen prikkel om de overtreding te beëindigen en staat de derde alsnog met lege handen. Zodoende heeft een derdebelanghebbende niet alleen belang bij de oplegging van een sanctie ter beëindiging van de overtreding (de last onder dwangsom), maar ook bij de effectuering daarvan (de

invorderingsbeschikking). Eerder constateerde ik dat de vraag wie er belanghebbend is bij een invorderingsbeschikking gekoppeld is aan de vraag wie er belanghebbend is bij een verzoek tot handhavend optreden (zie mijn annotatie bij ABRvS 5 december 2012, *AB* 2013/82). Dat is 'degene die [...] werkelijk hinder of schade van die activiteit [ondervindt]' (P.J.J. Van Buuren, G.T.J.M. Jurgens en F.C.M.A. Michiels, 'Bestuursdwang en dwangsom', Deventer: Kluwer 2011, p. 151). Een wijziging in de feitelijke situatie kan het (proces)belang van een derdebelanghebbende dus ook doen vervallen, bijvoorbeeld in het geval de belanghebbende verhuist (Kamerstukken II 2003/04, 29 702, nr. 3, p. 103). De derde ervaart dan immers geen hinder meer en verliest daarmee zijn belang (zie ook mijn annotatie bij ABRvS 28 november 2013, *JM* 2013/16). De wetsgeschiedenis van de vierde tranche van de Awb geeft echter geen antwoord op de vraag of een derde ook zijn belang verliest indien na verbeurte van de dwangsom, maar voor de invordering, alsnog wordt voldaan aan de last (zie mijn eerdergenoemde annotatie bij *AB* 2013/82). In deze uitspraak beantwoordt de Rechtbank Den Haag deze vraag bevestigend door te oordelen dat de derde in die situatie geen procesbelang (meer) heeft. Ervan uitgaande dat het belang van de derde bij invordering afgeleid is van het belang dat de derde heeft bij handhaving, is het logisch dat dit belang vervalt indien de derde geen belang meer heeft bij handhaving. Dat is het geval bij beëindiging van de overtreding. Het door de buurman gestelde belang, dat hij wenst te voorkomen dat dwangsommen hun prikkelende werking verliezen ten aanzien van het bedrijf omdat er ook nog een tweede dwangsom is opgelegd, is naar het oordeel van de rechtbank een belang dat alleen kan gelden tussen het handhavend bestuursorgaan en de overtreder. Een derde kan volgens de rechtbank dus aan het *algemene* belang om opgelegde sancties te effectueren geen aanspraak op invordering ontlenen. Kortom, hoewel de zorg van de buurman begrijpelijk is, is dat niet 'zijn' belang maar het *algemene* belang.

4.

Een logisch oordeel dat een nuttige aanvulling van de jurisprudentie vormt. De derde heeft immers geen procesbelang meer bij de uitvoering van een reparatoire sanctie na beëindigen van de overtreding anders dan het *bestrafen* van de overtreder ter voorkoming van een volgende overtreding. Het toch aannemen van een procesbelang in deze situatie zou dan ook de invordering een welhaast *punitief* karakter geven. Dat lijkt mij weinig wenselijk en ik kan mij dan ook vinden in zowel de overwegingen als het eindresultaat van deze uitspraak. Wel merk ik nog op dat de rechtbank suggereert dat het moment waarop het invorderingsverzoek is ingediend (voor dan wel na beëindiging van de overtreding) relevant is voor het bestaan van procesbelang bij een derde. De rechtbank lijkt namelijk (in r.o. 4.4) van belang te achten dat de overtreding *voor* het invorderingsverzoek is beëindigd. Daarmee impliceert zij dat haar oordeel anders zou kunnen zijn indien de overtreding *pas na* het invorderingsverzoek zou zijn beëindigd. Dat lijkt mij echter niet het geval. Zelfs indien de overtreding *pas* zou worden beëindigd hangende (hoger) beroep (enige tijd na het invorderingsverzoek dus), dan nog zou de derdebelanghebbende mijns inziens zijn procesbelang verliezen gelet op het beëindigen van de overtreding. Ook in dat geval wordt geen hinder meer ervaren (zie voor een soortgelijke situatie bij een handhavingsverzoek ABRvS 28 november 2013, *JM* 2013/16).

5.

Ten slotte één korte kanttekening. Eerder merkte ik al op dat bij de invordering een verre vriend (in de vorm van het bestuursorgaan) wenselijker kan zijn voor een overtreder dan een goede buur die niet verzoekt om invordering (*AB* 2013/82). Deze opmerking maakte ik in verband met de mogelijkheid voor bestuursorganen om moedwillig de invordering te laten verjaren indien zij een dwangsom niet wensen in te vorderen na een invorderingsverzoek van een derde. Met deze uitspraak wordt echter duidelijk dat er ook een vorm van discretionaire bevoegdheid lijkt te bestaan voor het bestuursorgaan bij het invorderen na beëindiging van de overtreding. Het beëindigen van de overtreding na het einde van de begunstigingstermijn, maar *vóór* de invordering, vormt namelijk geen bijzondere omstandigheid waardoor zou *moeten* worden afgezien van invordering (zie bijvoorbeeld ABRvS 12 december 2012, *Gst.* 2013/24, m.nt. L.J.M. Timmermans), maar blijktens deze uitspraak is het *wél* een omstandigheid die ertoe leidt dat derden de invordering niet *kunnen* afdwingen. Kortom, in de situatie dat de overtreding alsnog is beëindigd na het einde van de begunstigingstermijn kan de overtreder het *afzien* van invorderen niet afdwingen, maar een derdebelanghebbende kan de invordering ook niet afdwingen. De beginselplicht tot invordering lijkt dus enigszins te worden gerelativeerd in deze uitspraak. Het belang van de overtreder om een verre vriend bij invordering te hebben, in de vorm van een welwillend bestuursorgaan, is met deze uitspraak dus alleen maar toegenomen.

Voetnoten

[1.]

Thomas Sanders is advocaat bij Stibbe en promovendus aan de Universiteit Leiden